

Selitys ja selvitys Lounais-Suomen aluehallintovirastolle kehitysvammahuollon kehittämisohjelman toteuttamiseen liittyvästä päätöksenteosta tehtyyn hallintokanteluun

1747/03.06.03.00/2021

Kaupunginhallitus 31.05.2021 § 249

Valmistelijat: vs. sosiaalipalveluiden johtaja Katri Viippo, katri.viippo@salo.fi, 02 778 3000, vanhuspalveluiden johtaja Salla Lindegren, salla.lindegren@salo.fi, 02 772 6557, vammaissosiaalityön päällikkö Laura Tuominen, laura.tuominen@salo.fi, kaupunginlakimies Jari Niemelä, jari.niemela@salo.fi, 02 778 2059

Marjatta Halkilahti on tehnyt Lounais-Suomen aluehallintovirastoon hallintokantelun, joka liittyy kaupunginvaltuuston päätökseen 8.3.2021 § 24, Kehitysvammahuollon kehittämisohjelman toteuttaminen vuonna 2021. Kantelija pitää asian otsikkoa harhaanjohtavana, koska valtuusto on päättänyt myös vanhuspalveluiden asioista. Hänen mielestään valtuustolle olisi pitänyt selkeämmin esitellä, mistä kaikesta on kysymys. Hänen mielestään hyvän hallinnon periaatteista ei ole välitetty.

Aluehallintovirasto on varannut kaupungille mahdollisuuden antaa ennen asian ratkaisemista kirjallisen selityksen ja selvityksen hallintokantelussa mainituista seikoista 4.6.2021 mennessä. Asian selvittämiseksi aluehallintovirasto pyytää kaupunkia antamaan selvityksensä kantelussa mainituista seikoista, josta tulee ilmetä ainakin:

- päätöksenteko kantelussa kuvatuissa asioissa
- toimivalta päätöksentekoon
- tiedottaminen päätöksistä.

Selvitykseen pyydetään liittämään hallintosääntö tai muu selvitys toimivallasta, päätöspöytäkirjat sekä asiasta tehdyt tiedotteet tai muu kirjallinen tiedottaminen kunnan verkkosivuilla tai muutoin.

Kaupunginhallitus on Salon kaupungin hallintosäännön 26 §:n mukaisesti toimivaltainen antamaan valtuuston päätöstä koskevassa asiassa selityksen ja selvityksen.

Asian tausta, päätöksenteko ja toimivalta

Kehitysvammahuollon kehittämisohjelma (suunnitelma) on hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 2.9.2020, kaupunginhallituksessa 14.9.2020 ja kaupunginvaltuustossa 21.9.2020. Kaupunginhallitus päätti, että kehittämisohjelmaan liittyvät konkreettiset toimenpiteet on tuotava erikseen päätöksentekoon kaupunginhallitukseen tai valtuustoon ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Erillisen päätöksenteon perusteella kaupungissa oli samaan aikaan

valmisteltavana ratkaisuja vanhuspalveluiden hoiva-asumispaikkojen lisäämisen tarve. Sekä kehitysvammahuollon että vanhuspalveluiden asiat kuuluvat sosiaali- ja terveyslautakunnan tehtäviin ja toimivaltaan hallintosäännön 31 §:n mukaisesti. Hallintosäännön 15 §:n mukaan organisointia ja johtamista koskeva päätösvalta rajataan siten, että valtuusto päättää koulujen, terveysasemien, ja vanhusten ympärivuorokautista hoitoa antavien palveluyksiköiden perustamisesta ja lakkauttamisesta. Kehitysvammahuollon palveluyksiköiden perustaminen ja lakkauttaminen kuuluu sosiaali- ja terveyslautakunnan ratkaisovaltaan. Koska asia liittyy siis myös vanhusten ympärivuorokautista hoitoa antavien palveluyksiköiden perustamiseen ja päätöksellä on myös vaikutuksia tulevien vuosien talousarvioihin, toimivalta kokonaisuutta koskevaan päätöksentekoon on valtuustolla.

Asian aiempi valmistelu

Vanhuspalvelut

Salon kaupungin vanhuspalveluiden kehittämisohjelma 2020-2025, Ikäystävällinen Salo, on hyväksytty 18.12.2019 sosiaali- ja terveyslautakunnassa ja 15.6.2020 kaupunginvaltuustossa. Salon vanhuspalveluiden päämäärä vuosille 2020- 2025 on hyvinvoiva ikääntynyt sujuvien palveluiden ikäystävällisessä Salossa. Kehittämisohjelman laatimisen tukena on ollut ohjausryhmä, jossa on ollut edustettuina sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenistöä, vanhusneuvoston edustaja sekä terveyspalveluiden edustaja. Lisäksi kehittämisohjelmaa on käyty lisäksi esittelemässä ja pyydetty kommentteja seuraavilta tahoilta: vapaa-ajan palvelut; varhaiskasvatus; opetuspalvelut; liikennepalvelut; tilapalvelut; kotikuntoutus; kotihoidon tiiminvastaavat ja aluepäälliköt; ympärivuorokautisen hoidon osastonvastaavat ja hoivatyön päälliköt; vanhusneuvosto; palveluohjausyksikkö; ravitsemuspalvelut; työsuojelu; henkilöstöpalvelut; omaisten tilaisuus Halikkokodissa; yksityiset palveluntuottajat; terveyspalvelut; työterveyshuolto ja asiakasraadin infotilaisuus. Kehittämisohjelma oli myös kaupungin kotisivuilla kommentoitavana ajalla 19.-30.11.2019.

Kehittämisohjelmassa otetaan kantaa muun muassa siihen mistä asioita kaupungin pitäisi päättää vuoden 2020 aikana. Tulee ratkaista, miten korvaavat tilat tämän hetkisen paikkamäärän ylläpitämiseksi järjestetään. Lisäksi tulee ratkaista, miten kaupunki jatkossa järjestää lisääntyneen ympärivuorokautisen hoidon tarpeen ja mikä osuus hoivasta tuotetaan jatkossa itse omana toimintana. Vaihtoehtoina ovat:

- 1) omien uusien yksiköiden rakentaminen (joko monta pientä yksikköä tai yksi iso yksikkö).
- 2) yksityisiltä palveluntuottajilta paikkojen ostaminen ostopalveluna, tai palvelusetelillä tai
- 3) yksityisen palveluntuottajan tiloissa hoivan tuottaminen omana toimintana.

Vammaisten palvelut

Salon kaupungin kehitysvammahuollon kehittämisohjelma 2020-2024, on

hyväksytty 2.9.2020. Kehittämishojjelma oli myös kaupungin kotisivuilla kommentoitavana ajalla 19.-30.11.2019 sekä lausunnolla vammaisneuvostossa. Myös kehitysvammahuollon henkilöstöä osallistettiin suunnitelman sisältöä laatiessa. Kehitysvammahuollon suunnitelman laatimiseen ja palveluiden kehittämiseen ovat vaikuttaneet lisäksi kevättalvella v. 2020 laadittu verkkokysely ja keskustelut asiakkaiden ja heidän omaistensa kanssa. Kehitysvammahuollon kaksi keskeisintä asiaa tulevaisuudessakin ovat asumispalveluiden vastaavuus asiakkaiden monimuotoisiin tarpeisiin sekä asiakkaiden sisällöltään turvallisen ja mielekkään arjen toimintojen turvaaminen.

Kehittämishojjelman johtopäätökset osassa todetaan muun muassa, että kehitysvammaisten eliniän pitenemisen ja uusien paljon tukea asumisensa ja arkeensa tarvitsevien henkilöiden määrän lisääntymisen takia Saloon tullaan tarvitsemaan kehittämishojjelman aikana noin kymmenen uutta asumispaikkaa. Lisäksi otetaan kantaan ja esitetään kolme erilaista vaihtoehtoa kehitysvammaisten asumispalveluiden tilaratkaisuihin.

Ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden palvelu- ja asumisratkaisut ja asian valmistelu

Sekä vanhuspalveluiden että kehitysvammahuollon kehittämishojjelmista käy ilmi, että molempien asukasryhmien tulevaisuuden palvelu- ja asumistarpeet edellyttävät, että nykyisiä tila- ja palveluratkaisuja arvioidaan uudelleen. Tämä työ on käynnistynyt Salon kaupungissa vuoden 2020 aikana. Arviointi- ja valmistelutyötä on tehty osin rinnan näiden kahden asukas- ja asiakasryhmän osalta. Tämä on perusteltua, sillä osin näiden asiakasryhmien asumis- ja palvelutarpeet ovat sellaisia, että niiden arvioinnissa, suunnittelussa ja toteutuksessa voidaan saada synergiaetuja, kun asioita viedään eteenpäin rinnan toistensa kanssa. Nämä hyödyt voivat toteutua uusinvestointien osalta, jos voidaan tuottaa asumis- ja hoitopalveluja molemmille asukasryhmille samassa rakennuskokonaisuudessa tai korttelissa tai voidaan muuttaa nykyisten tilojen käyttötarkoitusta siten, että palvelut toiselle tai molemmille nyt esillä oleville asukasryhmille paranee nykyisestä.

Salon kaupunginhallitus on 1.3.2021 tekemällään päätöksellä linjannut hoivakotien ja asiakaspaikkoja ja palveluverkkoa koskevan valmistelun käynnistämistä muun muassa seuraavasti. Koska vanhustenhuollon ja kehitysvammahuollon asumispalveluissa on tunnistettu selkeä palvelutarpeen kasvu, tulisi lisäkapasiteetin varmistamisen suunnittelu aloittaa pikaisesti. Tässä vaiheessa on tarkoituksenmukaista ja mielekäästä säilyttää vielä kaikki ratkaisuvaihtoehdot avoimena. Suunnitellussa on myös tarpeen ottaa huomioon sote-uudistuksen voimaan tullessa järjestämislakien asettamat reunaehdot sote-kiinteistöjen käsittelylle.

Asiasta on järjestetty 22.3.2021 kaupunginhallituksen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen iltakoulu, jossa keskusteltiin laajasti ja avoimesti päätöksentekijöiden ja viranhaltijoiden kesken keskustelua erilaisista vaihtoehdoista sekä kysymyksessä olevien asukasryhmien palvelu- ja asumistarpeista. Todettiin, että osin uudistuksia voidaan toteuttaa siltä pohjalta, että tarpeet ovat yhteneväisiä ja osin on nähtävissä

eroavaisuuksia asumis- ja palvelutarpeita ratkaistaessa. Iltakoulussa todettiin nimenomaisesti, että ikäihmisten ja kehitysvammaisten tila- ja palveluratkaisuja suunniteltaessa on otettava huomioon:

- asukkaiden näkökulma
- henkilöstön riittävyys
- nykyisten tilojen käytettävyys ja käyttötarkoitus
- sote-uudistuksen vaikutus
- asumisen ja palveluiden kokonaisuus
- vaikutusten ennakoarviointi

Seuraava kaupunginhallituksen ja sosiaali- ja terveyslautakunnan yhteinen iltakoulu asiassa järjestettiin 10.5.2021 Tässä iltakoulussa jatketaan virkamiesten tekemän valmistelut pohjalta keskustelua ja haetaan erilaisia vaihtoehtoja, joiden avulla kaupunki voi parhaalla mahdollisella tavalla toimeenpanna sekä vanhuspalveluiden kehittämissuunnitelmassa että kehitysvammahuollon kehittämissuunnitelmassa esitettyjä kehittämistarpeita. Iltakoulussa on asiantuntijoina virkamiehiä sekä vanhuspalveluista että kehitysvammahuollosta. Virkamiehet tekevät kaiken aikaa valmistelua yhdessä, jotta molempien asukasryhmien tarpeet tulee valmistelussa otetuksi huomioon riittävästi ja asianmukaisesti.

Asioista tiedottaminen

Sekä vanhuspalveluiden että kehitysvammahuollon kehittämissuunnitelmat on hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Kehittämissuunnitelmista nousseita tarpeita on valmisteltu talousarvion ja käyttösuunnitelman yhteydessä. Kaupunginhallituksen tekemä lisäesitys talousarvioon koskien vanhuspalveluiden ja kehitysvammahuollon yhteistä tilaratkaisua on lisätty vanhuspalveluiden ja sosiaalitoimen palveluiden käyttösuunnitelmaan ja asia on annettu tiedoksi sitä kautta.

Kokoavia näkökohtia

Hallintokantelun kohteena olevan päätöksen valmistelusta käy selkeästi ilmi asian sisältö. Päätökseen liittyviä vanhuspalveluiden ja kehitysvammahuollon palvelutarpeeseen ja sen muutoksiin liittyviä asioita on käsitelty Salon kaupungin päätöksenteossa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ja toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet päätökset. Valtuusto on pitänyt asian valmistelua riittävänä. Asioiden valmistelun aikana asianosaisia on osallistettu asianmukaisesti. Päätöksenteon kohteena olevista asioista on tiedotettu riittävästi.

Aluehallintoviraston pyytämät liitteet toimitetaan tämän selityksen ja selvityksen mukana.

Oheismateriaalina on aluehallintoviraston selitys- ja selvityspyyntö ja kantelu.

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää antaa Lounais-Suomen aluehallintovirastolle valmistelun mukaisen selityksen ja selvityksen hallintokantelun johdosta.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.